

Wikipedia

i

utbildning

- 3 **Wikipedia i utbildning**
- 4 **Tre principer**
- 5 **Till Dig som pedagog**
- 6 **Läromål**
- 7 **Läromål forts.**
- 8 **Adoptionsbyrå** Per Falk
- 9 **Skriva en artikel** Pia Palm
- 10 **Wiki-körkort** Magnus Eriksson
- 11 **Erfarenheter blir artiklar** Åse Möller,  
Linda Wolfgang, Bo Hellström och Dan Frenadin
- 12 **Skriva och redigera artiklar** Mathias Anbäcken
- 13 **Skapande arbete med artiklar** Ylva Pettersson
- 14 **Översättning** Leigh Thelmadatter
- 15 **Vad gör du härnäst?**

# Wikipedia i utbildning

**Varmt välkommen till utbildningsprogrammet Wikipedia i utbildning!**

Detta program drivs av Wikimedia Sverige. I denna broschyr kommer pedagoger att dela med sig av sina erfarenheter av att arbeta aktivt med Wikipedia i undervisningen.

Wikimedia Sverige erbjuder:

- Workshop på ert lärosäte
- Studiematerial
- Instruktionsfilmer
- Kontinuerligt stöd till pedagoger, studenter och elever
- Kunskap om hur andra lärosäten och pedagoger arbetar

Vi är flexibla i vårt upplägg och vill stödja dig i att på bästa sätt kunna nyttja Wikipedia som resurs i utbildning. Berätta därför mer än gärna för oss vad du önskar och behöver för att kunna komma igång med Wikipedia i utbildning!

**Vill du veta mer?**

Utöver den här broschyren finns det ett omfattande material om hur man kan använda Wikipedia i skolan och i andra pedagogiska sammanhang. Detta material kan du finna online på [utbildning.wikimedia.se](http://utbildning.wikimedia.se). Om du själv vill dela med dig av ett uppslag eller en erfarenhet till andra pedagoger - gå in på webbsidan och lägg till den!

**Kontakta oss:**

[utbildning@wikimedia.se](mailto:utbildning@wikimedia.se)

[utbildning.wikimedia.se](http://utbildning.wikimedia.se)



# Tre principer

## Långsiktighet

Wikipedia i utbildning är ett program som söker etablera långsiktiga samarbeten med pedagoger, elever och studenter.

## Kvalitet

För att på bästa sätt bidra till Wikipedia behövs ett stort fokus på kvalitet. Genom engagemang i Wikipedia i utbildning programmet erbjuds pedagoger, elever och studenter att lära sig mer om att kvalitativt bidra till Wikipedia.

## Värdegrund

Wikipedia bygger på filosofin om en värld där varje människa på den här planeten har fri tillgång till mänsklighetens samlade kunskap. Wikipedia i utbildning är en förlängning av denna filosofi.

# Till dig som pedagog

**Wikipedia är inte perfekt, men det är fantastiskt!** Wikipedia är Sveriges och världens sjätte mest besökta sida. Det är inte en perfekt sida, men med ditt engagemang kan den bli ännu bättre.

**Du väljer vad du ser.** Wikipedia kan upplevas som en sida med felaktigheter vartifrån elever och studenter ibland kopierar information. Det kan också vara en arbetsplats för er, där ni bidrar med kvalitet och kunskap. På så sätt gör ni Wikipedia ännu bättre, och initierar samtal om kritiskt tänkande och källor.

**Wikipedia hör hemma i utbildning.** Åsikterna kring Wikipedia och användning av detta i undervisning går isär men att ignorera Wikipedia och dess nyttjande av studenter, elever och pedagoger är omöjligt. Den här broschyren är därför en inbjudan till dig som pedagog att inte bara acceptera att Wikipedia används, utan att dessutom aktivt använda det till din fördel tillsammans med dina elever eller studenter.

**Våga aktivera dig som skribent.** Våga tillsammans med dina elever eller studenter bli en aktiv skribent på Wikipedia. Lär dig om hur Wikipedia fungerar, och lär dig förstå kulturen på Wikipedia. Sedan kan du stolt berätta att du och dina elever eller studenter bidrar till världens största encyklopedi.

**Viktiga samtalsämnen.** Som pedagog kan Wikipedia vara ett konkret verktyg för att initiera samtal kring kritiskt tänkande, källor och referenser, neutralt skrivande, kriterier för akademiskt skrivande och mycket annat. Du kan, som pedagog, ta tillvara på dessa viktiga samtal.

**Ta dig tid att lära och använda Wikipedia i din undervisning.** Låt det ta tid att på bästa sätt använda Wikipedia som en möjlighet för dig och dina elever eller studenter att konkretisera ert lärande. Utforska tillsammans med dina elever eller studenter hur Wikipedia fungerar, diskutera varför ni bidrar och hur ni på bästa sätt kan vara en del av att skapa fri kunskap åt alla.

# Läromål

## **Analysförmåga**

Elever och studenter lär sig att kritiskt granska Wikipedias artiklar för att:

- Utröna hur väl artikeln beskriver ämnet
- Undersöka vilken information som saknas
- Utvärdera i vilken grad artikeln verifieras av tillförlitliga källor

I en vidare kontext hjälper analysen av Wikipedia artiklar dina elever och studenter att bedöma olika sorters källor även utanför Wikipedia. Att studera artiklar där det rått olika uppfattningar om hur artikeln ska utformas - till exempel i kontroversiella ämnen - kan utgöra ett spännande och relevant underlag för diskussioner om hur man kan växla perspektiv.

## **Kommunikativ förmåga**

Elever och studenter lär sig att skriva för en diversifierad och intresserad läskrets och att anpassa sitt språk efter det encyklopediska sammanhanget. Genom att bidra med information till ett uppslagsverk som alla kan redigera tränas eleverna och studenterna i att skriva tillsammans med andra, samt acceptera ändringar i det egna bidraget. Elever och studenter får ofta respons på sina bidrag och lär sig att diskutera för att skapa konsensus gällande innehållet. Dessutom ger Wikipedias tydliga riktlinjer vad gäller verifierbarhet samt tillförlitlighet elever och studenter utvecklade färdigheter i att skriva vetenskaplig text.

## **Metakognitiv förmåga**

Wikipedias transparenta och samarbetsfokuserade innehållsutveckling tillåter elever och studenter att få en inblick i hur information både produceras och konsumeras. De kan:

- Reflektera kring tillgängliga källor
- Fundera på vilka användningsområden som är lämpliga
- Sätta upp kvalitetsmål för sina bidrag
- Diskutera olika strategier för hur målen ska nås
- Välja mellan olika arbetsmetoder

Ett exempel på hur dina elever och studenter kan arbeta är hur de kan utveckla en artikel till att nå upp till Wikipedias kriterier för en utvald artikel.

# Läromål

## **Förmåga att hantera information**

Att leta, samla, sovra och kritiskt granska information är förmågor som tränas i alla kurser i skolan och på högskolan. Att bidra till Wikipedia ger eleverna och studenterna tillgång till en unik möjlighet att träna dessa källkritiska förmågor i ett genuint och utvecklande sammanhang. Att bedöma tendens och neutralitet i en text hör till varje vetenskaplig analys grunder, och Wikipedias artiklar utgör ett fantastiskt övningsunderlag!

## **Begreppslig förmåga**

Genom att bidra till Wikipedia kan man fördjupa sig, individuellt eller i grupp, i ämnen där kursrelaterade begrepp förklaras och används. Utöver den ämnesrelaterade begreppsapparaten tränas eleverna och studenterna även i att använda källkritiska begrepp.

## **IKT och socialt entreprenörskap**

I läroplaner och examensmål idag understryks vikten av att elever och studenter ska få färdigheter och verktyg att kunna hantera en föränderlig värld. Digital kompetens är en avgörande förmåga för att vara rustad för framtiden. Ett aktivt medborgarskap som bygger på demokratiska värderingar och ansvarstagande lyfts fram som en del av skolans värdegrund. I detta är socialt entreprenörskap en möjlig väg framåt.

# Adoptionsbyrå



**Namn** Per Falk

**Lärosäte** Nacka gymnasium

**Kurs/ämne** Svenska

**Nivå** Gymnasiet

## Läromåluppfyllelse:

+Analysförmåga	*	*	*		
+Kommunikativ förmåga	*	*	*	*	*
+Metakognitiv förmåga	*	*	*	*	
+Förmåga att hantera information	*	*	*	*	
+Begreppslig förmåga	*	*	*	*	*
+IKT och socialt entreprenörskap	*	*	*	*	*

**Tid i anspråk:** Ett läsår

**Resurser:** Alla resurser vilka uppfyllde relevanskriterierna var tillåtna

**Klasstorlek:** Gymnasieklass

**Typ av arbete:** Individuellt arbete

## Uppgift:

Eleverna adopterar varsin artikel i valfritt ämne som de sedan redigerar och arbetar vidare med. Samtidigt reflekterar de över;

- Hur ser innehållet ut?
- Hur skapas innehållet?
- Hur förändras innehållet?

Tanken med uppgiften är att göra allvar av skolan genom att samspela med samhället och att skapa information som andra kan använda och bygga vidare på. Eleverna utvecklar samtidigt viktiga kunskaper och färdigheter som de har nytta av hela livet.

## Per tipsar:

Arbetet med Wikipedia innebär lite drastiskt uttryckt blod, svett och tårar. Elverna är inte vana vid detta förhållningssätt till skola, kunskap och lärande. Istället upplever de ofta att det är besvärligt att tänka själva, möta kritik och fatta självständiga beslut.

Besvärliga frågor som rör relevanskriterier, faktagranskning och upphovsrätt på bilder kommer snabbt från andra användare. Wikipedia kan vara en tuff läromiljö men det är samtidigt ett bra sätt att skapa lärarresurser som verkligen kommer till användning.



# Skriva en artikel



**Namn** Pia Palm

**Lärosäte** Linnéuniversitetet

**Kurs/ämne** Ekologi och hälsa

**Nivå** Kandidatnivå årskurs 1,  
termin 2

## Läromåluppfyllelse:

+Analysförmåga	★	★	★	★	
+Kommunikativ förmåga	★	★	★	★	★
+Metakognitiv förmåga	★	★	★	★	
+Förmåga att hantera information	★	★	★	★	★
+Begreppslig förmåga	★	★	★	★	
+IKT och socialt entreprenörskap	★	★	★	★	

**Tid i anspråk:** En termin

**Klasstorlek:** 27 studenter

**Typ av arbete:** Grupparbete

## Uppgift:

Studenterna fördjupar sina kunskaper om en parasit som behöver en utförlig och mer aktuell presentation i den svenska Wikipedia. Det finns lite skrivet om vissa grupper av organismer (bakterier och virus) i svenska Wikipedia.

Studenterna ska sammanställa och presentera vetenskapliga kunskaper på ett begripligt sätt. De söker med hjälp av ämneskunnig handledare minst tre vetenskapliga artiklar. Dessa ska sedan ingå som referens i den text de skriver på Wikipedia. Handledaren granskar artikeln innan den publiceras.

## Pia berättar:

För att få en djupare förståelse vad Wikipedia är, vad och för vem man skriver börjar vi med en introduktion om Wikipedia för studenterna. Efter introduktionen blir det konkreta övningar då studenten skapar ett konto på Wikipedia och därefter fortsätter till Wikipedias sandlåda för att prova på format, layout och koder. Studenterna får också en introduktion i litteratur- och artikelsökning. De får även information av bibliotekspersonal om hur de refererar i sin text.

Wikipediauppgiften sträcker sig över en termin med en avslutande redovisning från varje grupp. Det är intressant att se studenterna berätta om sin organism och se hur stolta de är över att texten blir publicerad på Wikipedia.

# Wiki-körkort



**Namn** Magnus Eriksson

**Lärosäte** Mittuniversitet

**Kurs/ämne** Författande, trovärdighet och teknik 7,5 hp (kursen bedrivs inte i nuläget)

**Nivå** Fristående högskolekurs

## Läromålpuffyllelse:

+Analysförmåga	★	★	★		
+Kommunikativ förmåga	★	★	★	★	★
+Metakognitiv förmåga	★	★	★	★	
+Förmåga att hantera information	★	★	★	★	
+Begreppslig förmåga	★	★	★	★	★
+IKT och socialt entreprenörskap	★	★	★	★	★

**Tid i anspråk:** 3 timmars föreläsning samt 4 timmars handledt labb och självstudier under hela kursen på 10 veckor.

**Klasstorlek:** 50 studenter

**Typ av arbete:** Individuellt arbete

## Uppgift:

Som teoriprov för sitt Wiki-körkort kan studenternas kunskap om hur Wikipedia fungerar testas genom ett självrättande prov. Som uppkörningsprov får de i uppgift att publicera artiklar på kursens wiki i olika språkversioner av Wikipedia. På så sätt bidrar de till att utveckla kursmaterialet som används både till att komplettera och fördjupa innehållet i boken *Så fungerar Wikipedia*.

## Magnus tipsar:

Kursen var bland annat tänkt som körkortsutbildning för administrörer på Wikipedia, och lästes även av lärare, bibliotekarier och studenter. Fokus var särskilt på källkritik och på forskning om Wikipedia. Syftet är att inspirera genom att skriva för en större publik, och att studenterna kan få mer feedback på sin text, och lär sig leta bra källor. På så sätt författar vi själva ett aktuellt läromedel.

# Erfarenheter blir artiklar



**Namn** Åse Möller, Linda Wolfgang, Bo Hellström och Dan Frendin

**Lärosäte** Kalmarsunds gymnasieförbund

**Kurs/ämne** Global Profil (200p)

**Nivå** Individuellt val i åk 2 och 3 på alla program i gymnasiet.

## Läromåluppfyllelse:

+Analysförmåga	*	*	*		
+Kommunikativ förmåga	*	*	*	*	*
+Metakognitiv förmåga	*	*	*	*	
+Förmåga att hantera information	*	*	*	*	*
+Begreppslig förmåga	*	*	*		
+IKT och socialt entreprenörskap	*	*	*		

**Tid i anspråk:** ca 14 timmar

**Klasstorlek:** 25 elever

**Typ av arbete:** Individuell examination

## Uppgift:

Under våra resor i Uganda och Sydafrika får eleverna välja att samla material till och skriva en Wikipedia-artikel om något som de erfarit och sett under sin resa. De uppmanas att göra ljudinspelningar, videoinspelningar och ta foton som kan illustrera artikeln. De får också ta hjälp med att hitta referenser från elever och lärare som är på de skolor vi samarbetar med i Entebbe och Port Shepstone. Artikeln är en av de examinationer de gör på kursen.

## Lärarna berättar:

Vi försöker att använda verkligheten som lärobok och då vill vi även att elevernas examinationer skall vara "verkliga". Istället för att de skriver bara för oss lärare får många andra människor ta del av deras artiklar när de skriver i Wikipedia. De lär sig också att omsätta kunskap och intressen de får under våra resor till fakta som presenteras på ett formellt sätt. Vi vill att våra elever skall sprida den kunskap de får på vår kurs och Wikipedia är ett utmärkt sätt att göra detta på.

# Skriva och redigera artiklar



**Namn** Mathias Anbäcken  
**Lärosäte** Västerås folkhögskola  
**Kurs/ämne** Sociala medier för folkbildare  
**Nivå** Eftergymnasial kurs

## Läromåluppfyllelse:

+Analysförmåga	★	★	★		
+Kommunikativ förmåga	★	★	★	★	★
+Metakognitiv förmåga	★	★	★	★	
+Förmåga att hantera information	★	★	★	★	
+Begreppslig förmåga	★	★	★	★	★
+IKT och socialt entreprenörskap	★	★	★	★	★

**Tid i anspråk:** Ungefär 3 veckor  
**Klasstorlek:** 25  
**Typ av arbete:** Både individuellt och i grupp

## Uppgift:

Den här uppgiften ingår i ett fortbildningsmoment för lärare och studiecirkelledare, vilken handlar om sociala medier. Uppgiften går ut på att förstå wikis i allmänhet och Wikipedia i synnerhet. Därför börjar vi med att redigera på en stängd wiki för att lära oss hantverket innan vi går in på Wikipedia. Väl på Wikipedia är uppdraget att redigera eller ännu hellre, att skapa en ny artikel.

## Mathias tipsar:

Det är väldigt få som förstår hur Wikipedia fungerar. Man har hört rykten om att det inte är pålitligt för att vem som helst kan redigera. Men när man provar det så här på riktigt förstår de kvickt att vem som helst inte kan redigera hur som helst. De inser att det finns en kollektiv övervakning som faktiskt fungerar. Tipset är alltså att förklara Wikipedias upplägg i grunden innan man börjar.

# Skapande arbete med artiklar



**Namn** Ylva Pettersson  
**Lärosäte** Katedralskolan i Skara  
**Kurs/ämne** Historia och kulturhistoria  
**Nivå** Gymnasiet

## Läromåluppfyllelse:

+Analysförmåga	*	*	*	*	*
+Kommunikativ förmåga	*	*	*	*	*
+Metakognitiv förmåga	*	*	*	*	*
+Förmåga att hantera information	*	*	*	*	*
+Begreppslig förmåga	*	*	*	*	*
+IKT och socialt entreprenörskap	*	*	*	*	*

**Tid i anspråk:** 6-8 veckor  
**Klasstorlek:** Gymnasieklass  
**Typ av arbete:** Eleverna får själva välja om de vill arbeta individuellt eller i grupp.

## Uppgift:

Gräv där du står! Eleverna får i uppgift att bidra till artiklar med lokalhistorisk anknytning. Ett tydligt mål kan vara att försöka utveckla artikeln om hemorten så att den lever upp till kriterierna för en utvald artikel. Men hjälp av lokalhistoriska källor, forskningsmaterial och t.ex. samarbeten med lokala föreningar såsom hembygdsföreningar eller museer kan elever arbeta kreativt, vetenskapligt och entreprenöriellt med Wikipedia. Eleverna kan även fotografera platser av lokalhistoriskt intresse och t.ex. spela in ljudfiler med musik av lokala kompositörer. Härigenom tränas även förmågan att handskas med upphovsrättslagstiftning.

## Ylva tipsar:

En av Wikipedias viktigaste regler är: Var djärv! Läs de hjälpdokument som finns för nybörjare. Våga testa er fram! Ställ frågor - Wikipedia är ett gemensamt projekt där många är beredda att sträcka ut en hjälpande hand. Tala om för eleverna att de kommer att göra sig själva och andra en stor glädje genom att bidra på Wikipedia!

# Översättning



**Namn** Leigh Thelmadatter

**Lärosäte** Instituto Tecnológico y Estudios Superiores de Monterrey

**Kurs/ämne** Engelska

**Nivå** Kandidatnivå, förstaårselever

## Läromåluppfyllelse:

+Analysförmåga	*	*	*		
+Kommunikativ förmåga	*	*	*	*	*
+Metakognitiv förmåga	*	*	*	*	
+Förmåga att hantera information	*	*	*	*	*
+Begreppslig förmåga	*	*	*		
+IKT och socialt entreprenörskap	*	*	*	*	*

**Tid i anspråk:** 16 veckor

**Klasstorlek:** 4 studenter

**Typ av arbete:** Både individuellt och i grupp

## Uppgift:

Studenterna får i uppgift att interagera i den spanska Wikipediagemenskapen genom att översätta artiklar från engelska till spanska Wikipedia. Sedan ska de avsluta uppgiften med att skriva en kort uppsats om sina reflektioner. Uppgiften ger studenterna en autentisk fokuskrävande situation där de behöver använda sin engelska för kommunikation och projekt. Det bästa med uppgiften är att kunna använda Wikipedia som en motivationskraft, med riktig kommunikation och med uppgifter som har tydliga konsekvenser utanför klassrummet.

## Leigh tipsar:

Det var frustrerande för studenterna då de upplevde en typ av kulturshock när de interagerade med wikipedianer från andra länder. Jag brukar därför tänka på att lära ut Wikipedia som en kultur, och inte endast som en resurs i utbildning.

# Vad gör du härnäst?

## **Lär dig grunderna hur man redigerar på Wikipedia.**

Det är inte så svårt och det är grunden för att du effektivt ska kunna använda det i din undervisning. Sätt av ett par timmar och gå igenom <https://sv.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Introduktion>.

## **Wikipediaambassadörer**

Wikipediaambassadörer är studenter, elever, pedagoger, bibliotekarier och annan personal inom utbildning som erbjuder Wikipediautbildning och stöd på plats på campus eller skolan, speciellt där pedagoger är intresserade av att integrera Wikipedia som en del i kursen/ämnet. Bli en wikipediaambassadörer du också! <https://sv.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikipediaambassadör>.

## **Wikipediakurs för pedagoger**

Wikipediakurs för pedagoger är en ingång för dig som lärare att börja fundera hur Wikipedia kan inkluderas i din undervisning. När du har genomfört övningarna och avslutningsvis samtalat med utbildningsansvarige hos Wikimedia Sverige får du ett kursintyg. [https://sv.wikiversity.org/wiki/Wikipediakurs\\_för\\_pedagoger](https://sv.wikiversity.org/wiki/Wikipediakurs_för_pedagoger).



**Text:** CC BY-SA 3.0

**Bilder:** Alla bilder har gjorts svartvita, för licens se respektive bild

**Licenstagter:**

CC BY-SA 3.0: [creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.sv](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.sv)

CC BY 3.0: [creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.sv](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.sv)

Varje bidrag till  
Wikipedia är en gåva av  
fri kunskap till  
mänskligheten.